

ภาพสะท้อนบทความวิจัยในวารสารวิชาชีพบัญชี

ดร.ไพลิน ตรงเมธีรัตน์, CMA

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ จำแนกบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาชีพบัญชี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 ซึ่งสะท้อนภาพการเผยแพร่งานวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า จำนวนบทความวิจัยโดยเฉลี่ยต่อปี จำนวนผู้เขียนร่วมเฉลี่ยต่อปีและการกระจายหน่วยงานสังกัดก็มากขึ้นกว่าช่วงปี พ.ศ. 2548 ถึง 2555 บทความวิจัยส่วนมากมีผู้เขียนร่วม 2 ชื่อ บทความวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่เป็นส่วนมากเป็นงานด้านการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาลและการกำกับดูแล การสอบบัญชีเป็นลำดับรองลงมา แม้ยังพบการกระจุกตัวของหัวข้องานวิจัย แต่ก็กระจุกตัวน้อยลงเพราะมีความหลากหลายของหัวข้อวิจัยที่มากขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยที่ได้รับความนิยมที่สุดเป็นการใช้ข้อมูลที่มีอยู่และการใช้แบบสอบถามเป็นอันดับรองลงมา ลักษณะของหัวข้อวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนผู้เขียนร่วมคล้ายคลึงกับลักษณะที่พบในต่างประเทศ

คำสำคัญ: งานวิจัยทางการบัญชี วารสารวิชาชีพบัญชี การศึกษาทางการบัญชีในประเทศไทย

Reflection of Research Articles in Journal of Accounting Profession

Dr.Pailin Trongmateerut, CMA

*Assistant Professor of Department of Accounting,
Thammasat Business School, Thammasat University*

ABSTRACT

This article aims to gather, analyze, and classify research articles published in the Journal of Accounting Profession during 2013 to 2017 as a reflection of research publications in Thailand. The findings show that the average number of research articles, the average number of co-authors, and the dispersion of affiliations have increased relative to those during 2005 to 2012. Most research articles present two co-authors. Most research articles published address research in financial accounting and governance, followed by research in auditing. Although the concentration in accounting research topics is observed, the degree of concentration is decreasing because the increasing diversity of research topics is also found. The most popular research methodology is archival research. The use of questionnaire is the second most popular methodology. The characteristics relating research topics, research methodology and the number of co-authors are similar to those in other countries.

Keywords: Accounting Research, Journal of Accounting Profession, Accounting Education in Thailand

---

Acknowledgment: This research study was supported by the Business Research Center of Thammasat Business School.

1. บทนำ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์รวบรวม วิเคราะห์ จำแนกบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาชีพบัญชี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 ซึ่งเป็นวารสารทางวิชาการในประเทศไทยที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางการบัญชี เพื่อสะท้อนภาพและแนวโน้มการเผยแพร่ผลงานวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ในส่งเสริมการศึกษาและวิจัยทางการบัญชี ทั้งนี้ วิชาชีพบัญชีเป็นกระบวนการเชิงสังคมเทคนิคที่มีหลายภาคส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ประกอบวิชาชีพทั้งผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชี หน่วยงานกำกับดูแลสภาวิชาชีพบัญชีฯ และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เปรียบดั่งชิ้นส่วนต่างๆ ของกลไกขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย

สถาบันการศึกษาเป็นเฟืองชิ้นใหญ่ที่ช่วยผลักดันและสร้างบัณฑิตทางการบัญชีให้กับสังคม ทั้งยังมีบทบาทในการขึ้นนำสังคมทั้งในด้านสอน การบริการวิชาการ และการสร้างเผยแพร่องค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ผู้สอนส่วนใหญ่เริ่มต้นอาชีพครูอาจารย์จากการถ่ายทอดความรู้ด้วยการสอนในชั้นเรียน การสอนเป็นภาระงานขั้นต้นที่ต้องทำได้สำเร็จด้วยทักษะในการบริหารจัดการและการควบคุมชั้นเรียน การทำวิจัยและเผยแพร่เป็นอีกเงื่อนไขสำคัญในการขอตำแหน่งวิชาการและต่อสัญญาจ้างอาจารย์ อย่างไรก็ตาม มักมีการตั้งข้อสังเกตกันว่า อาจารย์สาขาการบัญชีมักเน้นความเป็นเลิศในงานสอนและมักจะทำให้ความสำคัญกับการทำวิจัยรองลงมา ทั้งอาจมีความเห็นว่า การวิจัยนั้นนับเป็นภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอน ดังเห็นได้จากจำนวนผลงานวิจัยทางการบัญชีมีจำนวนน้อยกว่าผลงานวิจัยทางการบริหารธุรกิจสาขาอื่นๆ (Rompho, 2011; Wood, 2016) การวิจัยที่ยังไม่เชื่อมโยงกับการสอนยิ่งทำให้ช่องว่างระหว่างงานวิชาการ การสอน และประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพกว้างขึ้น

แนวทางในการพัฒนาทั้งการสอนและการวิจัยควรจะดำเนินในทิศทางเดียวกัน โดยผู้สอนทำหน้าที่สอนได้ดีและทำวิจัยแล้วสามารถบูรณาการองค์ความรู้จากการวิจัยกับการสอนในชั้นเรียนระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา หรือสอนการวิจัยในชั้นเรียนได้ ผู้เรียนได้อ่านบทความวิชาการและวิชาชีพในระดับที่ผู้เรียนบริหารจัดการได้ (Hermanson, 2018) ผู้เรียนสามารถบริโภคและเข้าใจงานวิจัยก็จะเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในอนาคตอันใกล้ที่มีความคุ้นเคยกับบทความวิชาการและนำผลการวิจัยไปประยุกต์ในการทำงานได้ ช่องว่างระหว่างงานวิจัยและวิชาชีพย่อมมีโอกาสที่จะลดลงจนมาพบกัน ณ จุดที่งานวิจัยจากนักวิชาการหรืออาจารย์ได้เผยแพร่และเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพได้ ผู้ประกอบวิชาชีพก็ได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการทำวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวปฏิบัติการทำงานรวมทั้งตอบโจทย์ทางวิชาชีพได้

บทความนี้จึงมุ่งหวังศึกษา วิเคราะห์ และสรุปเพื่อสะท้อนภาพบทความวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางในการส่งเสริมการทำวิจัยทางการบัญชีให้มากยิ่งขึ้น ทั้งวารสารวิชาชีพบัญชีได้ปรับเพิ่มการตีพิมพ์จาก 3 ฉบับต่อปี เป็น 4 ฉบับต่อปี เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชีให้กับคณาจารย์ นักวิชาการ ผู้บริหาร นักบัญชี นักศึกษา และบุคคลทั่วไป กลุ่มนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาได้ทราบถึงภาพรวมของการเผยแพร่งานวิจัยทางการบัญชีและสามารถชี้แนะถึงองค์ความรู้ที่ต้องการให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติม ในด้านการศึกษาทำให้สถาบันการศึกษาเองต้องพิจารณาถึงช่องว่างและอุปสรรคการเผยแพร่งานวิจัยสาขาการบัญชีซึ่งอาจนำไปสู่แนวทางการพัฒนานักวิชาชีพบัญชีในระยะยาว

2. ภูมิหลังและการทบทวนวรรณกรรม

ความสำคัญในการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย

การตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการพัฒนาบุคลากรทางการบัญชี กระบวนการทำวิจัยและกลั่นกรองผลงานเป็นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ของผู้วิจัย อาจนับเป็นการเติบโตเชิงวิชาการ หากพิจารณามุมมองสถาบันและการประกันคุณภาพการศึกษา การเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารที่มีคุณภาพดีเป็นตัวชี้วัดเพื่อการประกันคุณภาพ การรับรองคุณภาพ (Accreditation) และการประเมินเพื่อจัดอันดับมหาวิทยาลัย (University Ranking) นักวิชาการรวมทั้งระดับผู้บริหารคณะและมหาวิทยาลัยจึงควรเข้าใจถึงกระบวนการการวิจัยและกระบวนการพิจารณากลับกรอง (Review Process) ของวารสารวิชาการในแต่ละศาสตร์ รวมทั้งอุปสรรคหรือโอกาสในการตีพิมพ์เพื่อการออกแบบและปรับปรุงระบบการประเมินสมรรถนะและการเสริมแรงจูงใจได้อย่างเหมาะสม การเสริมแรงปัจจัยที่จับต้องมิได้อย่างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เกื้อหนุนความร่วมมือและจริยธรรมในการวิจัย จนกลายเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย

กระบวนการวิจัยมีส่วนสำคัญในการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางการบัญชี รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรผู้สอนระดับอุดมศึกษา ผลทางตรงต่อผู้สอนหรือคณาจารย์ คือ การจ้างงานและต่ออายุสัญญาของคณาจารย์ การดำรงตำแหน่งทางวิชาการ (Academic Tenure) และการประเมินสมรรถนะตามตำแหน่งงาน ความสามารถในการทำงานได้ครบถ้วนตามเกณฑ์ภาระงานขั้นต่ำ ผลผลิตงานวิจัย (Research Productivity) และการรักษาระดับงานวิจัยเป็นตัวบ่งชี้ถึงสุขภาพการศึกษาทางการบัญชีและมีผลกระทบต่อการศึกษาทางการบัญชีและวิชาชีพบัญชี

วารสารวิชาการทางการบัญชี

สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่างๆ ในต่างประเทศใช้อันดับวารสารวิชาการทางการบัญชีเป็นเกณฑ์ในการวัดประเมินคณาจารย์และพิจารณาการดำรงตำแหน่งวิชาการ ทั้งนี้ วารสารทางการบัญชีมักได้รับการแบ่งตามวัตถุประสงค์หรือถ้อยคำพันธกิจ (Mission Statement) ว่าเป็นวารสารทางการบัญชีทั่วไป (General) และ เฉพาะทาง (Specialist) วารสารระดับดีเยี่ยม ได้แก่ Accounting Organizations and Society (AOS), Contemporary Accounting Research (CAR), Journal of Accounting and Economics (JAE), Journal of Accounting Research (JAR), Review of Accounting Studies (RAST) และ The Accounting Review (TAR) วารสารข้างต้นแสดงพันธกิจเผยแพร่ความรู้และความสนใจทางการบัญชีทั่วไป วารสารความสนใจเฉพาะทางจำเพาะตามศาสตร์ ได้แก่ Journal of Information Systems (JIS), Journal of Management Accounting Research (JMAR), Journal of American Taxation Association (JATA) และ Auditing: A Journal of Practice and Theory (AJPT)

Summers and Wood (2017) อภิปรายว่า วารสารชั้นนำเยี่ยมระดับ Top 3 อันได้แก่ RAST, JAE และ JAR มีพันธกิจในการเผยแพร่งานวิจัยที่เป็นความสนใจทั่วไป แต่งานที่ตีพิมพ์สะท้อนลักษณะความสนใจทั่วไปได้น้อยที่สุด และมีได้ตีพิมพ์บทความที่ได้รับการอ้างอิงสูงสุด วารสารอีกสี่หัวเรื่อง ได้แก่ BRIA, CAR, AOS และ TAR แสดงถึงบทความทางการบัญชีที่เป็นความสนใจทั่วไปทั้งในด้านหัวข้อและระเบียบวิธีวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ใน JMAR และ JIS สะท้อนความหลากหลายในด้านหัวข้อและระเบียบวิธีวิจัย ส่วนงานตีพิมพ์ใน RAST และ JATA ยังคงลักษณะจำเพาะ Summers & Wood (2017) ชี้แจงว่าความเฉพาะทางหรือการจำเพาะเจาะจงที่ปรากฏในการตีพิมพ์วารสารระดับดีเยี่ยมเหล่านี้เป็นอุปสรรคบั่นทอนความสามารถในการ

ทำวิจัย ประเด็นคำถามสำหรับคณะบริหารธุรกิจต่างๆ จากงานวิจัยนี้ คือ การเพิ่มหรือแก้ไขรายการวารสารโดยพิจารณาารูปแบบการอ้างอิง (Citation Pattern) ของวารสารเฉพาะทางด้วยความรอบคอบ

ทั้งนี้ Australian Business Deans Council (ABDC) เผยแพร่รายการวารสารศาสตร์ธุรกิจและอันดับคุณภาพซึ่งจัดอันดับวารสารคุณภาพระดับ A* ทางด้านการบัญชี 9 หัวเรื่อง โดยครอบคลุม Top 6 ดังกล่าวและยังรวมถึง Auditing, A Journal of Practice and Theory (AJPT), Management Accounting Research (MAR) และ The European Accounting Review (EAR) ทั้งนี้ ABDC แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญระดับสากลสอบทานรายการวารสารเพื่อความทันสมัยและเหมาะสม (Australian Business Deans Council, 2018)

ในประเทศไทยมีศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Citation Index Centre: TCI) คำนวณและรายงานค่าดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสาร (Journal Impact Factors: JIF) ของวารสารวิชาการไทยที่มีอยู่ในฐานข้อมูล TCI ซึ่งดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสาร หมายถึง จำนวนครั้งหรือความถี่ที่บทความของวารสารโดยเฉลี่ยนั้นได้รับการอ้างอิงในแต่ละปี (Thai-Journal Citation Index Centre, 2005) TCI พิจารณาประเมินการจัดกลุ่มวารสารในฐานข้อมูลเป็น 3 กลุ่ม กลุ่ม 1 เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI และอยู่ในฐานข้อมูลของ TCI กลุ่ม 2 เป็นวารสารที่อยู่ในระหว่างการปรับปรุงคุณภาพและอยู่ในฐานข้อมูลของ TCI ส่วนกลุ่ม 3 เป็นวารสารที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพและอาจไม่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของ TCI ในอนาคต การประเมินการจัดวารสารเป็นกลุ่ม 1 และ 2 เป็นเกณฑ์สำคัญของ ก.พ.อ. กำหนดให้เป็นวารสารที่มีชื่ออยู่ในฐานข้อมูลที่ได้รับการยอมรับ ซึ่งคณาจารย์ในประเทศไทยต้องยื่นผลงานเพื่อพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการให้เป็นไปตามเกณฑ์ของ ก.พ.อ.

ลักษณะงานวิจัยทางการบัญชี

ผลงานการวิจัยทางการบัญชีที่ตีพิมพ์เผยแพร่มีจำนวนไม่มากนักหากเทียบกับบทความวิจัยในศาสตร์การบริหารธุรกิจ อันได้แก่ การเงิน การบริหารจัดการ การตลาด (Rompho, 2011; Wood, 2016) งานวิจัยการบัญชีและการเงินมีลักษณะการกระจุกตัวเพิ่มขึ้นในช่วง ค.ศ. 1990 ถึง 2002 (Swanson, Wolfe, & Zardkoohi, 2007) และจำนวนผู้เขียนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับดีเยี่ยมมีจำนวนที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับศาสตร์ทางบริหารธุรกิจอื่นๆ Oler, Oler and Skousen (2010) รายงานผลการวิเคราะห์ผลงานตีพิมพ์ช่วง ค.ศ. 1960 ถึง 2007 ว่า สัดส่วนของบทความการบัญชีการเงินที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วเพิ่มขึ้นอย่างเป็นสาระสำคัญ ต่อมา Oler, Oler, Skousen and Talakai (2016) ศึกษาการกระจุกตัวและพบว่า ลักษณะการกระจุกตัวของงานวิจัยทางการบัญชีมีแนวโน้มลดลง แม้งานวิจัยทางการบัญชีมีความหลากหลายขึ้น แต่ระดับความหลากหลายยังคงน้อยกว่างานวิจัยทางการเงินและบริหารในช่วงเวลาเดียวกัน

Wood (2016) พบว่า ระยะเวลาที่งานวิจัยศาสตร์บริหารธุรกิจได้รับการพิจารณาตีพิมพ์นั้นนานกว่างานวิจัยวิทยาศาสตร์ งานวิจัยทางบริหารธุรกิจมีจำนวนค่าที่มากกว่างานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การส่งบทความเพื่อพิจารณกลั่นกรองต้องมีค่าธรรมเนียมในกรณีวารสารทางบริหารธุรกิจ จำนวนผู้เขียนร่วมของงานวิจัยบัญชี 2-3 คนต่อหนึ่งบทความเทียบกับงานวิจัยวิทยาศาสตร์ที่มีผู้เขียนร่วม 9 คนต่อหนึ่งบทความ จำนวนการอ้างอิงหรืออิทธิพลของวารสารทางบริหารธุรกิจมีน้อยกว่าวารสารทางวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ คณาจารย์การบัญชีและการเงินเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองงานวิจัย (Reviewer) ให้ความสำคัญกับประโยชน์หรือผลที่เพิ่มขึ้นสืบเนื่องจากงานวิจัยในอดีต (Incremental Contribution) และความเข้มงวดของวิธีวิจัย (Rigor of Methods) มากเกินไป ส่วนคณาจารย์การบริหารเชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิเน้นกับความใหม่ (Novelty) และประโยชน์

ต่อทฤษฎีหรือวิธีการมากขึ้นไป คณาจารย์สายวิทยาศาสตร์ เชื่อว่าผู้ทรงคุณวุฒิเน้นความใหม่มากขึ้นและไม่ค่อย เน้นหลักฐานเชิงประจักษ์ ผลสรุป ความเข้มงวด คุณภาพ ของวิธีวิจัย และประโยชน์ต่อทฤษฎีหรือวิธีการ (Wood, 2016)

ลักษณะของงานวิจัยทางการบัญชีที่พบในอเมริกาเหนือ มีความกระจุกตัวในหัวข้อการบัญชีการเงิน การวิจัยด้วย ข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงตลาดทุน (Hopwood, 2007; Demski, 2008; Merchant, 2010; Oler et al., 2010; Oler et al., 2016) วารสารระดับตีพิมพ์เป็น แหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัยดังกล่าว กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในกลุ่มคณาจารย์ด้านการบัญชีการเงินในมหาวิทยาลัยชื่อดัง สหรัฐอเมริกา ความหลากหลายทั้งด้านหัวข้อวิจัยและ ระเบียบวิธีวิจัยได้ปรับเปลี่ยนขึ้นในศตวรรษหลังจากที่ American Accounting Association (AAA) ปรับกลยุทธ์ และกระบวนการจัดการวารสารภายใต้ AAA ทำให้มีบรรณาธิการและคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญหลากหลาย ผลของการปรับนี้ทำให้ TAR เริ่ม สะท้อนทั้งในแง่ปริมาณและความหลากหลาย (Oler et al., 2016)

ความกระจุกตัวส่งผลสืบเนื่องต่อประโยชน์หรือคุณค่า ของงานวิจัยต่อวิชาชีพการบัญชี ประโยชน์โดยตรงต่อการ ปฏิบัติงานวิชาชีพยังไม่เด่นชัด เช่น การสอบบัญชีที่ยังคง ต้องการงานวิจัยที่ช่วยให้ความรู้เพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น หากคณาจารย์ด้านการสอบบัญชีที่ทำวิจัย ในด้านนี้ไม่สามารถตีพิมพ์เผยแพร่งานได้ อาจเนื่องจาก ความกระจุกตัวและช่องทางที่จำกัด ก็ยังทำให้การรักษา และส่งเสริมคณาจารย์ด้านนี้ให้ผ่านการประเมินเพื่อดำรง ตำแหน่งทางวิชาการเป็นไปได้ยาก การตีพิมพ์ผลงานจึง ประเด็นปัญหาในการศึกษาและความอยู่รอดของผู้สอน การบัญชีระดับอุดมศึกษารวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพการบัญชี

คณาจารย์ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยก็ต้องผ่าน ระบบการประเมินสมรรถนะ การยื่นขอตำแหน่งวิชาการ

การดำรงตำแหน่งวิชาการที่คล้ายคลึงกับระบบในต่างประเทศ ความเสี่ยงและอุปสรรคในการทำวิจัยในต่างประเทศจึงอาจ เชื่อมโยงมาในบริบทไทยได้ ภาพสะท้อนของบทความวิจัย ที่เผยแพร่ในประเทศไทยจึงน่าจะเป็นประโยชน์เพื่อการ วางแผน ปรับกลยุทธ์ และกระบวนการทัศนในการวิจัยทาง การบัญชี ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อความยั่งยืนและการพัฒนา วิชาชีพการบัญชีในระยะยาว

3. ข้อมูลและระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารและข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ได้แก่ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2560 เป็นระยะเวลา 5 ปี จำนวน 17 ฉบับ ผู้วิจัยอ่านและจำแนกบทความวิจัยตามหัวข้อ วิจัย (Topical Areas) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) หน่วยงานสังกัด (Affiliation) ดังเช่น งานวิจัยอดีต (Oler et al., 2010; Trongmateerut, 2013) การจำแนกหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยเป็นไปตาม Oler et al. (2010) Coyne et al. (2010) Summers & Wood (2017)

หัวข้อวิจัยแบ่งเป็น 7 หัวข้อ ได้แก่ การบัญชีการเงิน การบัญชีบริหาร การสอบบัญชี ภาษีอากร ธรรมภิบาล ระบบสารสนเทศทางการบัญชี และอื่นๆ

1) การบัญชีการเงิน (Financial Accounting) เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการบัญชีการเงิน ตลาดทุน และการตัดสินใจที่อ้างอิงกับสารสนเทศทาง การบัญชีการเงิน การจัดการกำไร หลักความระมัดระวัง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และการพยากรณ์โดยนักวิเคราะห์ หลักทรัพย์

2) การบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับรายงานภายในองค์กร การประเมินผล การกำหนดราคาโอน การงบประมาณ ผลตอบแทน การ ตัดสินใจภายในองค์กร แรงจูงใจ การจัดสรรทรัพยากร ภายในองค์กร การปันส่วนต้นทุน

3) การสอบบัญชี (Auditing) เป็นการศึกษาเนื้อหาทั้งสภาพแวดล้อมการสอบบัญชี คุณภาพการสอบบัญชี ทั้งภายในและภายนอก การตัดสินใจของผู้สอบบัญชี คุณสมบัติด้านความเป็นอิสระ ผลของการสอบบัญชีต่อกระบวนการรายงานทางการเงิน ค่าธรรมเนียมสอบบัญชี

4) ระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information Systems) เป็นงานที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ และผู้ใช้ระบบที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม จัดเก็บและสร้างสารสนเทศ

5) ธรรมาภิบาลและการกำกับดูแล (Governance) เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรในภาพรวม อาจถือว่า งานวิจัยในอดีตทางการสอบบัญชีและการบัญชีบริหารเป็นงานวิจัยด้านธรรมาภิบาล เช่น โครงสร้างคณะกรรมการบริษัท สิทธิของผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ งานวิจัยด้านธรรมาภิบาลได้รับความสนใจมากขึ้น

6) ภาษีอากร (Tax) เป็นงานเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้เสียภาษี การจัดสรรภาษี การคำนวณภาษี การจัดทำรายการบัญชีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางภาษี แรงจูงใจด้านภาษี การตอบสนองของตลาดต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านภาษีอากร การวางแผนภาษี กลยุทธ์ทางภาษี

7) ด้านอื่นๆ (Others) เป็นงานที่ไม่อาจรวมในหัวข้อข้างต้น จึงรวมถึงการศึกษา (Education) วิชาชีพบัญชี (Profession) สภาพแวดล้อมการทำงาน ประวัติศาสตร์ การบัญชีภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร การบัญชีนานาชาติ

งานวิจัยฉบับนี้จำแนกบทความวิจัยที่ศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเป็น 6 วิธี โดยอ้างอิงตามระเบียบวิธีวิจัยที่มักปรากฏในงานวิจัยทางการบัญชี ได้แก่

1) การวิจัยที่ใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ (Analytical) เป็นงานวิเคราะห์และสรุปผลจากทฤษฎีการสร้างตัวแบบจำลอง การพิสูจน์แนวคิดโดยอาศัยพจนานุกรมคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อพยากรณ์ อธิบาย หรือให้เหตุผลสนับสนุนทฤษฎีและข้อเสนอต่างๆ

2) การวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival) เป็นการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วซึ่งอาจเป็นการเก็บในฐานข้อมูลหรือคลังข้อมูลที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบระเบียบ (Repositories) แหล่งข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้รวมถึงแหล่งที่มาต่างๆ ตามเอกสารประวัติศาสตร์ ตัวอักษร บทความวารสาร รายงานประจำปีของบริษัท การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท และอื่นๆ แหล่งต่างๆ เหล่านี้สามารถแบ่งเป็นปฐมภูมิ (primary) ทุติยภูมิ (Secondary) หรือตติยภูมิ (Tertiary) (Smith, 2017) ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นข้อมูลราคาหุ้น ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ ราคาหุ้นกู้หรือตราสาร หรือเป็นการศึกษาวิจัยเชิงประจักษ์ที่ใช้ข้อมูลที่จัดเก็บในคลังข้อมูล (Archival Data) หากใช้เทคนิคทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ มักจะเรียกว่า งานวิจัยตลาดทุน ซึ่งใช้ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดทุนหรือตลาดรอง

3) การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental) เป็นการศึกษาที่วิเคราะห์และสรุปผลที่ได้มาจากการจัดให้มีการทดลอง โดยมีการสร้างกลุ่มทดลองหรือกลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติ (Treatment) และมีการปฏิบัติการเชิงสุ่ม (Randomization) ทั้งนี้ หากมีการเลือกตัวแทนจากประชากรที่หลากหลายเพื่อสร้างตัวแปรขึ้น ก็นับเป็นการวิจัยเชิงทดลองด้วย

4) การวิจัยที่ใช้การสอบถาม (Survey) เป็นการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการขอความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ มาร่วมเป็นผู้ร่วมตอบแบบสอบถาม งานประเภทนี้อาจไม่มีการสุ่ม

5) การวิจัยศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริง และเฉพาะกรณี (Field and Case Studies) เป็นการศึกษาที่เก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ในสภาพแวดล้อมจริงหรือเลือกระบุเฉพาะเจาะจงเป็นกรณีศึกษา ลักษณะเด่น คือ ขนาดตัวอย่างมีจำนวนน้อย และเน้นการรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนาเชิงลึก ทำให้เข้าใจสภาพจริงและบริบทเฉพาะนั้นๆ

6) การวิจัยอื่นๆ เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ไม่เข้ากับนิยามที่กล่าวในข้อข้างต้น เช่น การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนา (Ethnography) การจำลองสถานการณ์ (Simulation)

นอกจากระเบียบวิธีวิจัยข้างต้นแล้ว งานฉบับนี้รวมระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) (Setthasakko, 2015) ในการจำแนกด้วย วิธีวิจัยผสมคือการใช้ระเบียบวิธีวิจัยหรือกลยุทธ์วิจัยมากกว่าหนึ่งอย่าง การจำแนกบทความวิจัยตามหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยดังพรรณนามานี้ย่อมมิได้ปราศจากข้อจำกัดหรือข้อวิพากษ์ บทความวิจัยอาจมีหัวข้อที่เหลื่อมกันอยู่ ผู้วิจัยจึงจำแนกหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัยตามวิจารณ์ญาณของผู้วิจัยเอง

หน่วยงานสังกัดของผู้เขียน (Author Affiliation)

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนบทความวิจัยดังปรากฏบนหน้าบทความในวารสารวิชาชีพบัญชี ณ เวลาที่ตีพิมพ์ โดยมีได้ค้นหาติดตามข้อมูลหน่วยงานสังกัดของผู้เขียนในปัจจุบัน ทั้งนี้ งานนี้เน้นบทความที่ของหน่วยงานสังกัดตามจำนวนครั้งที่ชื่อผู้เขียนปรากฏในหน้าบทความวิจัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต (Coyne et al., 2010; Trongmateerut, 2013) เช่น นับความถี่ของหน่วยงานสังกัด 3 ครั้งตามจำนวนผู้เขียนร่วม 3 ชื่อ อย่างไรก็ตามเพื่อลดข้อจำกัดการนับความถี่แบบหยาบ (Heuristic Count) งานฉบับนี้จึงได้คำนวณสัดส่วนผู้เขียนโดยสมมติให้ผู้เขียนบทความวิจัยร่วมกันมีส่วนแบ่งเท่าเทียมกันด้วย เช่น บทความวิจัยที่มีผู้เขียนร่วม 2 ชื่อ จะได้รับสัดส่วนการเขียนชื่อละ 0.5 เท่ากัน เช่น บทความวิจัยเรื่องการตรวจสอบเทคโนโลยีสารสนเทศในมหาวิทยาลัย: การวิเคราะห์เนื้อหาสาระของรายงานการตรวจสอบภายใน

ประจำปี (Hawat & Chookhiatti, 2017) ซึ่งมีผู้เขียนร่วม 2 ชื่อ ผู้เขียนแต่ละชื่อได้รับค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วม 0.5 เท่ากัน ทั้งนี้ การนับทั้งสองแบบมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินวัดคุณภาพหรือเพื่อเปรียบเทียบหน่วยงานสังกัดแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้พิจารณาลำดับการแสดงชื่อผู้เขียนร่วมด้วย

4. ผลการวิจัย

วารสารวิชาชีพบัญชีได้ตีพิมพ์บทความวิจัยทั้งสิ้น 78 บทความ จำนวน 1,227 หน้าคิดเป็นร้อยละ 65 ของจำนวนหน้าทั้งหมดเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับช่วง พ.ศ. 2548 ถึง 2555 ที่ตีพิมพ์บทความวิจัยร้อยละ 50 ของจำนวนหน้าทั้งหมด (1,234 หน้า) จำนวนผู้เขียนทั้งสิ้น 134 คน บทความนำเสนอเป็นภาษาไทย 57 เรื่องและภาษาอังกฤษ 21 เรื่อง ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลความถี่การตีพิมพ์บทความวิจัยและผู้เขียน การเผยแพร่บทความแต่ละฉบับอยู่ในช่วง 3 ถึง 7 เรื่อง ค่ามัธยฐานและฐานนิยมคือ 5 เรื่องต่อหนึ่งฉบับ

บทความวิจัยเรื่องหนึ่งมีจำนวนหน้าตั้งแต่ 8 ถึง 28 หน้า ค่ามัธยฐานที่ 15 หน้า ฐานนิยมอยู่ที่ 14 และ 18 หน้า บทความแต่ละเรื่องมีผู้เขียนร่วมตั้งแต่ 1 คนถึง 4 คน ตารางที่ 2 แสดงการแจกแจงจำนวนบทความตามจำนวนผู้เขียนร่วม บทความวิจัยส่วนมากมีผู้เขียนร่วม 2 คน รองลงมาเป็นการเขียนด้วยผู้เขียนรายเดียว ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับงานวิจัยทางการบัญชีในต่างประเทศ (Wood, 2016) บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ได้อ้างอิงรายการงานในอดีตจำนวนต่ำสุด คือ 5 รายการ และจำนวนสูงที่สุด 71 รายการ โดยมีค่ามัธยฐานของจำนวนการอ้างอิง 20 รายการ

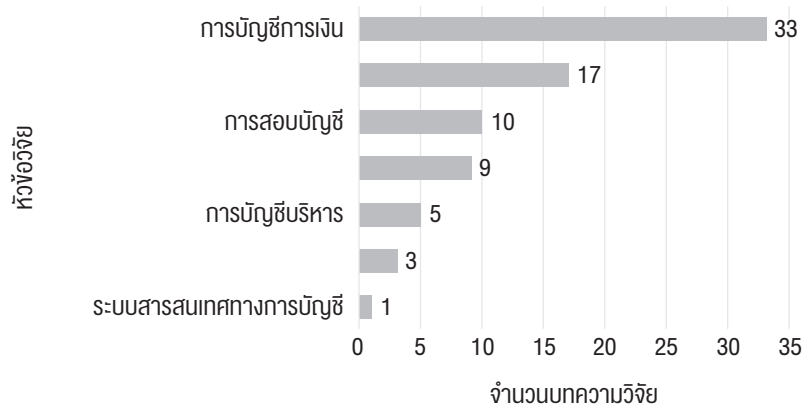

ตารางที่ 1 ข้อมูลบทความวิจัยในวารสารวิชาชีพบัญชีช่วง พ.ศ. 2556 ถึง 2560

พ.ศ.	ฉบับที่	จำนวนบทความวิจัย	จำนวนชื่อผู้เขียน	จำนวนหน้าทั้งหมด	จำนวนหน้าบทความวิจัย	จำนวนหน้าบทความวิจัยต่อจำนวนหน้าทั้งหมด	จำนวนบทความวิจัยต่อบทความทั้งหมด
2556	24	4	7	103	58	56%	44%
	25	5	11	97	73	75%	56%
	26	5	8	97	78	80%	63%
2557	27	3	5	93	40	43%	43%
	28	6	9	109	96	88%	86%
	29	3	6	99	48	48%	43%
2558	30	4	8	99	61	62%	57%
	31	5	7	113	84	74%	71%
	32	6	9	129	105	81%	86%
2559	33	5	8	149	76	51%	50%
	34	3	6	125	54	43%	38%
	35	5	7	113	81	72%	71%
	36	3	6	101	56	55%	38%
2560	37	6	12	105	79	75%	75%
	38	7	11	123	110	89%	88%
	39	3	6	125	59	47%	38%
	40	5	8	117	69	59%	56%
รวม		78	134	1,227	1,897	65%	58%

ตารางที่ 2 ความถี่บทความตามจำนวนผู้เขียนรวม

จำนวนผู้เขียนรวม/บทความ	จำนวนบทความ	ร้อยละ
1	30	38.5
2	41	52.5
3	6	7.7
4	1	1.3
รวม	78	100

แผนภาพที่ 1 แสดงจำนวนบทความวิจัยตามหัวข้อวิจัย

หัวข้อของงานวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทยยังคง มุ่งเน้นที่หัวข้อการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาล (ภาพที่ 1) และวิธีการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ตารางที่ 3 แสดงการแจกแจง บทความวิจัยตามหัวข้อวิจัยและตามระเบียบวิธีวิจัย ในระยะเวลา 5 ปี บทความวิจัยทางการบัญชีการเงิน มีจำนวนมากที่สุด (42.31%) ลำดับที่สอง คือ งานวิจัยด้าน ธรรมาภิบาล (21.79%) ลำดับที่สาม คือ การสอบบัญชี

(12.82%) ลำดับถัดมาเป็นงานด้านอื่นๆ เกี่ยวกับด้านการ ศึกษาและการวิชาชีพ (11.58%) หัวข้อระบบสารสนเทศ ทางการบัญชีมีเพียง 1 เรื่องเท่านั้น ตารางที่ 4 แสดงจำนวน บทความจำแนกหัวข้อตามปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์ ซึ่งสะท้อนถึง การเพิ่มจำนวนฉบับที่ตีพิมพ์เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ ผลงานวิจัยคุณภาพที่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 จำนวนบทความวิจัยแจกแจงตามหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

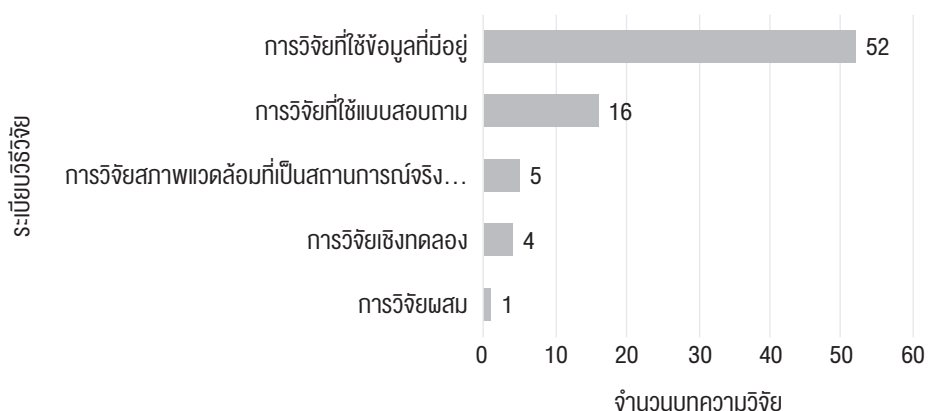
	การวิจัยที่ใช้ ข้อมูลที่มีอยู่	การวิจัยที่ใช้ แบบสอบถาม	การวิจัยศึกษาสภาพแวดล้อม ที่สถานการณ์ตามจริง และเฉพาะกรณี	การวิจัย เชิงทดลอง	การวิจัยผสม	รวม
การบัญชีการเงิน	28	3		2		33
ธรรมาภิบาล	16		1			17
การสอบบัญชี	5	3	2			10
อื่นๆ	1	7		1		9
การบัญชีบริหาร	1	1	1	1	1	5
การภาษีอากร	1	1	1			3
ระบบสารสนเทศ ทางการบัญชี		1				1
รวม	52	16	5	4	1	78

ตารางที่ 4 หัวข้อวิจัยแจกแจงตามปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์

หัวข้อวิจัย	2556	2557	2558	2559	2560	รวม
ระบบสารสนเทศทางการบัญชี	-	-	-	-	1	1
การสอบบัญชี	1	-	2	2	5	10
การบัญชีการเงิน	5	7	8	8	5	33
ธรรมาภิบาล	-	3	2	4	8	17
การบัญชีบริหาร	2	1	1	-	1	5
การภาษีอากร	1	-	1	-	1	3
อื่นๆ	5	1	1	2	-	9
รวม	14	12	15	16	21	78

งานวิจัยทางการบัญชีการเงินได้ศึกษาหัวข้อที่หลากหลาย บทความจำนวน 14 เรื่องศึกษาเรื่องกำไร (Earnings) และมีจำนวน 4 เรื่องที่ศึกษาเรื่องการจัดการกำไร (Earnings Management) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้พบการเผยแพร่บทความวิจัยที่สะท้อนสถานการณ์ที่ได้รับความสนใจในบริบทปัจจุบันอย่างการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น คุณภาพการบัญชีกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Kittiakrastein & Srijunpetch, 2013) การศึกษาทางการบัญชีในประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Kongma, 2015)

เมื่อพิจารณาระเบียบวิธีวิจัย ภาพที่ 2 แสดงการวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival) มีจำนวนสูงสุดหรือคิดเป็น 2 ใน 3 ของบทความวิจัยทั้งหมด การวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นลำดับที่สอง (20.51%) การวิจัยศึกษาสภาพแวดล้อมที่สถานการณ์ตามจริงและเฉพาะกรณีเป็นลำดับที่สาม (6.41%) การกระจุกตัวของงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่บ่งชี้ถึงความนิยมในการใช้ฐานข้อมูลหรือข้อมูลทุติยภูมิที่มีอยู่แล้วเอื้อให้การวิจัยสำเร็จได้เมื่อเทียบกับวิธีการวิจัยอื่นๆ

แผนภาพที่ 2 บทความวิจัยแจกแจงตามระเบียบวิธีวิจัย

หน่วยงานสังกัดที่ตีพิมพ์บทความวิจัยทั้งหมดแบ่งเป็น กลุ่มมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา (75.37%) และหน่วยงานอื่นๆ ที่มีใช้สถาบันการศึกษา (24.63%) ตารางที่ 5 แสดงจำนวนผู้เขียนตามหน่วยงานสังกัด ร้อยละ และค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วม ซึ่งคำนวณสัดส่วนจากการร่วมเขียนจำนวนผู้เขียนทั้งสิ้น 134 ชื่อซึ่งเป็นการนับจำนวนครั้งที่ชื่อผู้เขียนปรากฏหรือจำนวนผู้เขียนเฉลี่ย 27.2 ชื่อต่อปีมากขึ้นเมื่อเทียบกับจำนวนผู้เขียนเฉลี่ย 16.38 ชื่อต่อปีในช่วงปี พ.ศ. 2548–2555 (Trongmateerut, 2013) ทั้งนี้ผู้เขียนสังกัดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความถี่สูงสุด (38.81% จำนวนผู้เขียน 52 ชื่อ) ความถี่รองลงมาคือ สังกัดหน่วยงานอื่นๆ ที่มีใช้สถาบันการศึกษา (24.63% จำนวนผู้เขียน 33 ชื่อ) ความถี่ลำดับที่สาม ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยรังสิต (4.48% จำนวนผู้เขียน 6 ชื่อ) ส่วนค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วมตามหน่วยงานสังกัดเป็นผลรวมของสัดส่วนการทำงานโดยเทียบค่าสัดส่วนการทำงานเท่ากับ 1 สำหรับบทความวิจัยหนึ่งเรื่อง ตัวอย่างเช่น ผู้เขียนสังกัด มทร.

พระนคร 1 ซึ่งมีสัดส่วนการทำงานเทียบเท่ากับครึ่งหนึ่งของบทความวิจัย ผู้เขียนสังกัด มทร. กรุงเทพ 1 ซึ่งมีสัดส่วนการทำงานเท่ากับ 1 นั่นคือ มีส่วนร่วมในการเขียนบทความวิจัยเทียบเท่าหนึ่งเรื่อง ลำดับค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วมก็มีลักษณะคล้ายกับการกระจายจำนวนผู้เขียนตามหน่วยงานสังกัด

ตารางที่ 6 แสดงผู้เขียนงานวิจัยตามหน่วยงานสังกัด แจกแจงตามระเบียบวิธีวิจัย งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (n = 90) และการวิจัยที่ใช้แบบสอบถาม (n = 26) แสดงถึงความนิยมในการใช้ข้อมูลที่มีอยู่และการใช้แบบสอบถามซึ่งกระจายตามหน่วยงานสังกัดต่างๆ

จำนวนมหาวิทยาลัยที่มีผู้เขียนสังกัดทั้งหมด 23 มหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2548–2555 ซึ่งมีผู้เขียนสังกัดมหาวิทยาลัยส่งบทความวิจัยทั้งหมด 18 มหาวิทยาลัยบ่งชี้ถึงการกระจายตัวของผู้เขียนร่วมตามหน่วยงานสังกัดมากขึ้น

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เขียนและค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วมตามหน่วยงานสังกัด

หน่วยงานสังกัด	จำนวนผู้เขียน	ร้อยละ	ค่าน้ำหนักผู้เขียนร่วม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6	4.48%	3.5
มทร. กรุงเทพฯ	1	0.75%	1
มทร. รัตนโกสินทร์	2	1.49%	1
มทร. ล้านนา	1	0.75%	0.33
มทร. ชัยภูมิ	2	1.49%	0.67
มทร. พระนคร	1	0.75%	0.5
มรภ. เชียงราย	2	1.49%	0.67
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2	1.49%	1.5
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	2	1.49%	1.5
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	2	1.49%	1
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	2	1.49%	1
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	1	0.75%	1
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	52	38.81%	31.58
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	2	1.49%	1.5
มหาวิทยาลัยนเรศวร	3	2.24%	1.67
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1	0.75%	1
มหาวิทยาลัยมหิดล	1	0.75%	0.5
มหาวิทยาลัยรังสิต	6	4.48%	3.5
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1	0.75%	1
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	2	1.49%	0.67
มหาวิทยาลัยศิลปากร	1	0.75%	1
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2	1.49%	1
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	6	4.48%	4.5
หน่วยงานที่มีใช้สถาบันการศึกษา	33	24.63%	16.42
รวม	134	100.00%	78

ตารางที่ 6 จำนวนผู้เขียนแสดงตามหน่วยงานสังกัดและระเบียบวิธีวิจัย

หน่วยงานสังกัด	การวิจัยที่ใช้ ข้อมูลที่มีอยู่	การวิจัยที่ใช้ แบบสอบถาม	การวิจัยศึกษา สภาพแวดล้อม ที่สถานการณ์ตามจริง และเฉพาะกรณี	การวิจัย เชิงทดลอง	การวิจัย ผสม	รวม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6					6
มทร. กรุงเทพฯ	1					1
มทร. รัตนโกสินทร์	2					2
มทร. ล้านนา	1					1
มทร. ธัญบุรี	2					2
มทร. พระนคร		1				1
มรภ. เชียงราย	2					2
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1	1				2
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์		2				2
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	2					2
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง		2				2
มหาวิทยาลัยขอนแก่น				1		1
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	32	10	5	4	1	52
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต		2				2
มหาวิทยาลัยนเรศวร	3					3
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	1					1
มหาวิทยาลัยมหิดล		1				1
มหาวิทยาลัยรังสิต	5	1				6
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1					1
มหาวิทยาลัยศรีปทุม		2				2
มหาวิทยาลัยศิลปากร		1				1
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	2					2
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	6					6
หน่วยงานที่มีใช้สถาบันการศึกษา	23	3	6	1		33
รวม	90	26	11	1	6	134

5. บทสรุปและอภิปราย

วารสารวิชาชีพบัญชีแสดงถึงแนวโน้มการตีพิมพ์งานวิจัยที่เพิ่มขึ้นจากช่วงปี พ.ศ. 2548-2555 ซึ่งตีพิมพ์งานวิจัยเป็น 50% ของจำนวนหน้าเป็น 65% ของจำนวนหน้าในช่วงปี พ.ศ. 2556-2560 ลักษณะงานวิจัยทางการบัญชีที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชีในช่วงปี พ.ศ. 2556-2560 แสดงการกระจุกตัวที่งานวิจัยทางการบัญชีการเงินและธรรมาภิบาลซึ่งยังคงแสดงถึงลักษณะงานวิจัยที่พบในอดีต (Merchant, 2010; Trongmateerut, 2013) แต่มีลักษณะกระจุกตัวที่น้อยลงเช่นเดียวกับที่ Oler, et al. (2016) พบในทวีปอเมริกาเหนือ วารสารวิชาชีพบัญชีได้เผยแพร่งานวิจัยทางการบัญชีอื่นๆ ได้แก่ การสอบบัญชี การบัญชีบริหาร ภาษีอากร และด้านอื่นๆ อันเป็นสัญญาณที่ดีที่เริ่มมีความหลากหลายในงานวิจัยทางการบัญชีเพิ่มขึ้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ช่วงปี พ.ศ. 2556-2560 แสดงถึงการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งเพิ่มมากขึ้น สูงกว่าการใช้แบบสอบถามเมื่อเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 ซึ่งการใช้แบบสอบถามได้รับความนิยมมากกว่าการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ รวมทั้งมีงานวิจัยเชิงทดลองและการวิจัยผสมจำนวนไม่มากนัก

สำหรับประโยชน์ในวงกว้างหรือการสร้างผลกระทบของบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพการบัญชีอาจพิจารณาจากดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสารดั่งตารางที่ 7 แสดงช่วงค่าต่ำสุดและสูงสุดของวารสารกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในปี พ.ศ. เดียวกัน ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสารวิชาชีพการบัญชีอยู่ในช่วง .020-.148 แสดงว่า บทความวิจัยที่เผยแพร่ได้รับการอ้างอิงในวารสารต่างๆ ที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI วารสารวิชาการต่างๆ จำนวน 25 วารสารได้อ้างอิงวารสารวิชาชีพบัญชีทั้งสิ้น 46 รายการ

แม้ดัชนีและรายการอ้างอิงดังกล่าวเป็นตัวแทนเชิงปริมาณของระดับผลกระทบในเชิงวิชาการ หากยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของงานวิจัยที่ตีพิมพ์ต่อการใช้งานเพื่อชี้แนะ ประเมิน และสร้างแนวปฏิบัติทางวิชาชีพการบัญชี จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ช่องว่างระหว่างการวิจัยเชิงวิชาการและการปฏิบัติในเชิงวิชาชีพก็ยังคงมีอยู่ ดังนั้นวิชาการชั้นนำระดับสากล เช่น Demski (2008) Bloomfield (2008) Hermanson (2018) แสดงทัศนะไว้ถึงการทำงานวิจัยที่ควรมุ่งเน้นความเกี่ยวข้อง ความเป็นปัจจุบันและมีผลกระทบต่อวงการวิชาชีพบัญชี ความ

ตารางที่ 7 ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงวารสารช่วงปี พ.ศ. 2555-2560

ปี พ.ศ.	ดัชนีผลกระทบการอ้างอิง ของวารสารวิชาชีพการบัญชี	ช่วงค่า JIF ของวารสารวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2555	.020	0-.613
2556	.093	0-.519
2557	.119	0-.955
2558	.075	0-.722
2559	.067	0-1.944
2560	.148	0-1.802

ที่มา: ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย

พยายามในการลดช่องว่างสะท้อนภาพในต่างประเทศดังเช่นการจัดอันดับวารสาร AJPT, MAR ซึ่งเป็นวารสารเฉพาะทางอยู่ในระดับคุณภาพดี* ซึ่งวารสารคุณภาพดี* มีเพียง 6% เท่านั้น

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้เป็นไปตามการออกแบบ การแยกประเภทงานวิจัยตามหัวข้อ ระเบียบวิธีวิจัย และการนับซึ่งเป็นไปตามวิจารณ์ของผู้นับเอง ทั้งนี้ การหามาตรวัดหรือตัวชี้วัดที่สมบูรณ์แบบนั้นคงเป็นไปได้ยากสำหรับการวิเคราะห์งานวิจัยทางการบัญชีด้วยศาสตร์การบัญชีเป็นศาสตร์ทางสังคมศาสตร์ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสตร์ต่างๆ เช่น การเงิน เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ มนุษยศาสตร์ งานวิจัยนี้จึงไม่อาจนำไปใช้เป็นการประเมินคุณภาพหรือให้คะแนนผลงานวิจัยใดๆ ได้

การพัฒนาการวิจัยและการศึกษาไทยนั้นยังคงมีพื้นที่ให้เติมเต็มอีกมาก ทั้งในด้านประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากหัวข้อวิจัยทางการบัญชีสำหรับเชิงวิชาการและเชิงวิชาชีพ การทำวิจัยที่สามารถขึ้นนำการปฏิบัติงานทางการบัญชีสำหรับการให้บริการความเชื่อมั่น การรายงานทางการเงิน การบัญชีบริหาร และระบบสารสนเทศทางการบัญชี การเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับคำถามวิจัยก็มีความสำคัญเช่นกัน เพราะกระบวนการพัฒนาและออกแบบงานวิจัยที่รอบคอบ เข้มงวด เที่ยงตรง เชื่อถือได้ ย่อมทำให้ได้ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้และเที่ยงตรง นอกจากนี้ การสื่อสารการวิจัยให้ผู้ประกอบวิชาชีพเข้าใจและการเข้าถึงได้ก็เป็นอีกประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุง เพื่อลดช่องว่างระหว่างการวิจัยและการปฏิบัติ (Tucker & Schaltegger, 2016)

REFERENCES

- Australian Business Deans Council. (2018). *ABDC 2016 INTERIM JOURNAL REVIEW*. Retrieved October 11, 2018, from Australian Business Deans Council: <http://www.abdc.edu.au/pages/abdc-journal-quality-list-2013.html>
- Bloomfield, R. J. (2008). Accounting as the language of business. *Accounting Horizons*, 22(4), 433–436
- Coyne, J. G., Summers, S. L., Williams, B., & Wood, D. A. (2010). Accounting program research rankings by topical area and methodology. *Issues in Accounting Education*, 25(4), 631–654.
- Demski, J. (2008). Where is the passion? *Accounting Horizons*, 22(4), 437.
- Dunbar, A. E., & Weber, D. P. (2014). What influences accounting research? A citation-based analysis. *Issues in Accounting Education*, 29(1), 1–60.
- Hawat, P., & Chookhiatti, S. (2017). Information technology audit in universities: Content analysis of annual internal audit report. *Journal of Accounting Profession*, 13(37), 5–14.
- Hermanson, D. A. (2018). 25 reflections on accounting research. *Issues in Accounting Education*, 33(1), 3–15.
- Hopwood, A. G. (2007). Whither accounting research? *Accounting Review*, 82(5), 1365–1374.
- Kittiakrastein, P., & Srijunpetch, S. (2013). The accounting quality of the countries in ASEAN after the declaration of AEC establishment. *Journal of Accounting Profession*, 9(25), 80–90.

- Kongma, E. (2015). Institution viewpoint in preparedness of Thai accounting graduates for working as accounting consultants in ASEAN Community's countries. *Journal of Accounting Profession, 11*(31), 45–62.
- Merchant, K. A. (2010). Paradigm in accounting research: A view from North America. *Management Accounting Research, 21*(2), 116–120.
- Oler, D. K., Oler, M. J., & Skousen, C. J. (2010). Characterizing accounting research. *Accounting Horizons, 24*(4), 635–670.
- Oler, D. K., Oler, M. J., Skousen, C. J., & Talakai, J. (2016). Has concentration in the top accounting journals changed over time? *Accounting Horizons, 30*(1), 63–78.
- Rompho, N. (2011). The analysis of research output in business management in Thailand. *Journal of Business Administration, 131*, 11–15.
- Setthasakko, W. (2015). The Adoption of Environmental Management Accounting in Thailand. *Journal of Accounting Profession, 11*(32), 99–109.
- Smith, M. (2017). *Research Methods in Accounting (4th ed.)*. London: Sage Publications.
- Summers, S. L., & Wood, D. A. (2017). An evaluation of the general versus specialist nature of top accounting journals. *Accounting Horizons, 31*(2), 105–124.
- Swanson, E. P., Wolfe, C. J., & Zardkoohi, A. (2007). Concentration in publishing at top-tier business journals: Evidence and potential explanations. *Contemporary Accounting Research, 24*(4), 1255–1289.
- Thai-Journal Citation Index Centre. (2005). *Frequently Asked Questions (FAQ)*. Retrieved October 10, 2018, from TCI: Thai-Journal Citation Index Centre: http://www.kmutt.ac.th/jif/public_html/FAQ.html
- Trongmateerut, P. (2013). Overview of accounting research papers published in Journal of Accounting Profession from 2005 to 2012. *Journal of Accounting Profession, 9*(25), 18–34.
- Tucker, B. P., & Schaltegger, S. (2016). Comparing the research-practice gap in management accounting: A view from professional accounting bodies in Australia and Germany. *Accounting, Auditing & Accountability Journal, 29*(3), 362–400.
- Wood, D. A. (2016). Comparing the publication process in accounting, economics, finance, management, marketing, psychology and the natural sciences. *Accounting Horizons, 30*(3), 341–361.